

Vi må se sannheten i øynene

NATO er blitt betydelig mer effektivt i løpet av siste år, men ennå er de styrker østblokken råder over langt overlegne

For Aftenposten av kaptein Per N. Ottestad

General Ridgway (til høyre) fotografert da han kom til Paris i mai i fjor for å avløse Eisenhower som øverste sjef for NATO.

Da general Ridgway for kort tid siden ble avløst som øverstkommandørendende i Europa, sendte han en rapport til Standing Group i Washington med en oversikt over forholdene innen sitt ansvarsområde, slik som disse hadde utviklet seg det året han hadde sittet som sjef. Rapporten er datert 20. mai og ble tilgjengelig for det offentlige isommer. Det etterfølges av et kort resymé av de konklusjoner generellen gav uttrykk for.

Som utgangspunkt for sine refleksjoner peker han på de oppdrar han hadde fått i arv etter sin forrige post. Disse var: 1) Under en eventuell krig å forsvare det europeiske fastlandet. 2) I fredstid å bygge opp en effektiv styrke som under en eventuell krig vil være i stand til å løse oppdrag.

Den eneste grunnleggende faktoren for generalens resonnementer var nødvendigheten av å analysere fiendens («Soviets») muligheter og ikke hans hensikter. «Vi må regne med militære realiteter» — sier Ridgway. «Våre styrker må være forberedt på å møte angriperen — slik disse eksisterer og kan settes inn i gjerdet. Vi må ikke innlate oss på å straffe hensiktene hos de menn, som reservert i Kremen, og heller ikke la oss påvirke av deres stadig skiftende taktikk.»

Tilslutt anfører generalen overraskelser som den siste grunnleggende faktor, og understreker nødvendigheten av å kunne møte et sovjetangrep øyeblikkelig. «Alle krigsføringens prinsipper er overraskelsen det som vil kunne føre til de mest delegerende følger for denne kommandoen». «Betydningen av «Soviets» muligheter, og «tilskafet» kan neppe overvurderes», slår han fast.

Østblokkens styrker Om øst-blokkens styrker anføres: De var i mai 1952 på over 5 1/2 millioner mann, og 4 1/2 mill. av disse tilhørte Sovjet-Russland selv og var organisert i 175 divisjoner. Sovjets flyvåpen hadde noe over 20 000 fly i første linje, og reserven var svært. Marinen hadde over 300 ubåter, og en rekke av disse var så moderne som den tekniske utvikling var i stand til å skape dem.

Soviets styrker var i stand til en hurtig utvidelse i tilfelle av krig, idet store reserver både av personell og materiell var øyeblikkelig disponibele. Styrkenes stridsverdi var ansett for å være høy, og utstyret godt, for enkelte typers vedkommende endog overlegent NATO-styrkenes materiell. Flyvåpenets stridsverdi var ansett for å være under NATO-standard, men det ble antatt at den bedres jevnt, vesentlig som følge av en stadig økende tilgang på jet-fly. Sovjetvilkent likegyldighet overfor egne tap øket ytterligere dets offensive muligheter.

Bellman-spill på Haga slott

Fra Aftenpostens korrespondent. Stockholm, 3. august.

Kritikken mot jubileumskomiteen i Stockholm for at den har gjort for lite ut av Bellman-minnene har resultert i at neste søndag blir det Bellman-dag. Kong Gustaf Adolf har gitt tillatelse til at den vakre park ved Haga slott blir rammen omkring en gjenopplivelse av gustafiansk skikk og bruk.

Festlighetene innledes med at Bellman kommer til Haga. Her oppføres Fiskarstugan — et tablåskuespill som Bellman skrev i 1790 etter oppfordring av kong Gustaf. Grim, hui og tung til sinns over den politiske opposisjon han motte, hadde han slutt seg ned på Haga slott. Spillet begynner med at det ringes med Haga-slottets 200 år gamle atenklokke og byrder og byrdinner vender hjem mens de synger «Fjärillen vingar». Høyvakten ved slottet gir salutten når Bellman kommer og når kongen hører salutten, trer han ut av sin paviljong for å ta imot skalden. Bellman har sin Ulla med seg.

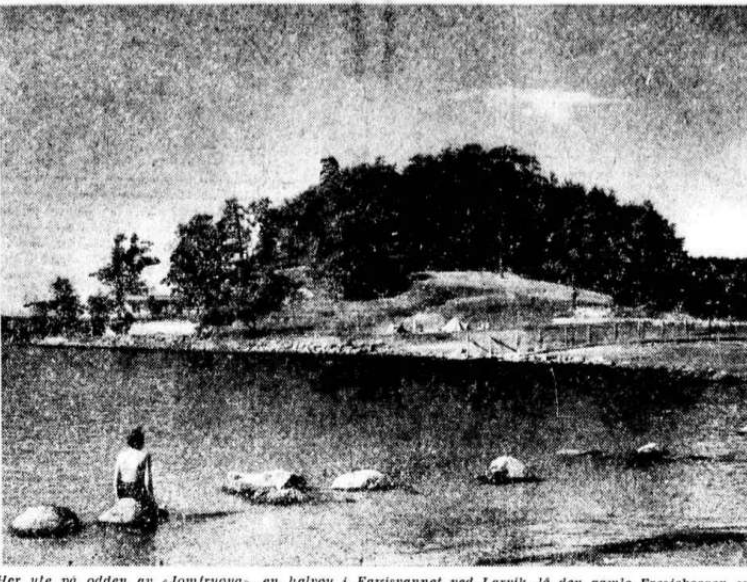
Derefter oppføres divertissementet og etter skuespillet holder kong Gustaf en minnetale med avbrøytelse av en kurer som kommer med plarmerende nyheter. Kongen blir igjen tungsinndig, men Bellman synger en sang for ham og det danses folkedanser og synges i Bellman-sil.

Bellmans ankomst til Haga finner sted i en av de to sjalupper som kong Gustaf III brukte under besøk på Haga-slottet. De holdt nylig under en brann på slottsmønstret på å brenne opp, men den ene av dem — «Delphin» — er igjen sjosatt.

«Chusans» besøk i Oslo Om bord i det engelske passasjer-skip «Chusan» ble det igår ettermiddag holdt en motagelse for norske reisefolk og endel foretrentningsmenn. Rederiet, Peninsular and Oriental Steam Navigation Company, var representert ved generaldirektør Mizen og sjefen for passasjeravdelingen, Mr. McPherson. Administrerende direktør for Bennett's Reisebureau, I. Gjevver-Krogh, var tilstede sammen med selskapsleder H. Halle og T. Reeborst. Blant gjestene ellers var direktør G. B. Lampe, direktør C. Berg Hansen, direktør E. Magelsen i Wings Reisebyrå, havnefoged Y. Kjelstrup og trafikkinspektør G. Samuelsen. Kapteinen på «Chusan», Edward Bodley, DSO, var tilstede sammen med en rekke andre av skipets offiserer.

Slottet som sank i sjøen

Tre hundre år siden Jernskjeggens og Langenes stolte borg ved Farrisvannet ble skyllet bort av flommen og forsvant i bølgene

Her ute på odden av «Jomfrua», en halvøy i Farrisvannet ved Larvik, lå den gamle Fresjeborgen som ble tatt av flommen og sank i sjøen for tre hundre år siden.

I 1520-årene kom en ung dansk adelsmann av slekten Baden til Norge. Han het Ivar Jønsen og tok slektsnavnet Jernskjegg. Hr. Ivar ble gift med Karen Olavsdotter Galle, datter av den tidligere hovedmann på Akarshus. Etter en slektning av fru Karen arvet de det gamle herrestøtte Manvik på Brunlanes. Et undergods til Manvik var Bukården i Sandherad og hit hadde ekteparet reist ned tidlig på våren 1536. Slik kom Jernskjeggene til Vestfold.

En vårdag i 1537 ved Ivar Jønsens med en knekt mot Laurvig og satte over Lagen ved fergestedet Faret. Vårflommen gikk stri og tommerstokkens som selte forbi stallet herremannens fantasi i sving. Snart var han ved det vesle strandstedet Laurvig, hvor han undret seg stort over det livlige varebytte bordene der hadde med fremmede handelsskip. Med sitt våkne blikk og sitt praktiske skjønn, så han

straks de mulighets stedet hadde. Det lå så henholdt til den brede, Apne fjorden, som stakk inn fra Skagerak, og dessuten mellom to vassdrag, Farriselven og Numedalselven, som bar tommeret frem fra de veldige skogdydene inn i landet. Her lå den lykke, tenkte han, som han hadde søkt i dette barske, rike og ubrukte land.

Godset Fresje lå først under St. Olavslosteret, som eide det innli kronen, tok det ved reformasjonen. Nu lyktes det Ivar Jønsen å få hånd om det ved å makekifte med kronen. Han var en ergriggjort og handlelykkelig mann, han lotte ikke lenge med å sette i verk de planer som huserte i hans hode. Snart var et ham igang med sårbrukt i Farriselven. Han eksporterte planker og bord. Og pengene kom- detet Laurvig, hvor han undret seg stort over det livlige varebytte bordene der hadde med fremmede handelsskip. Med sitt våkne blikk og sitt praktiske skjønn, så han

og utvidet virksomheten med sager og kverner i Farriselven. Han var kommet til landet uten penger, men med en drøm. Drømmen ble her virkelighet. Da han døde våren 1570, var herren til Fresje velhavende, en jorddrot med utstrakt makt og myndighet, hovedmann over kongens bergverk i Norge.

Sonnen, Peder Ivarsson Jernskjegg, var nitten år da faren døde. Han fikk store landområder i forlening og øket slektens makt og rikdom, ble den største herremann i denne del av landet. Og stort hus førte han i sin praktfulle borg, Fresje ved Farrisvannet, som alle-

rede faren hadde begynt å bygge og som sønnen fullførte. I et halvt år etter farens død bodde Peder Ivarsson her som ulgt sammen med sin søster Ulvhild. I 1579 kiftet han seg med den 16 år gamle Margareta Joakimsdatter Brede fra Slesvig. Hr. Peder var 28. Han hadde lånt kongen penger og fikk til gjengjeld Brunla og Numedal i len.

Fresje slott var i Peder Jernskjeggens tid en av landets storgårder, sikker, Vestfolds største og riket utstyrt. Borgen, som var bygget av sten, lå på en halvøy, Jomfrua, i den sydøstlige enden av Farrisvannet. Da hr. Peders sønner ble herredødt, ble borgen og slottet overtatt av sønnen Peder Jernskjegg, som var 30 år da faren døde, arvet det store jordegods med de prektige skogene, ånne, stier, gull, med Klaus Brockenhus fra Fyn. Han ville ikke flytte til Norge, og da han var i stor penestrang, ble godset solgt i tre parstjener, men den største delen gikk Lange.

Den første Lange het Frederik, han var lensherre over Tunberg og bodde på Falkenstein i Borre. Frederik Langes søn het Gundar. Han arvet Tunberg len etter sin far, jord og skog og ellers stor rikdom. Men han slo seg ikke til sies med ikke så lite fanteri, fikk sies med ikke lite fanteri, fikk han slått under seg stien eiendommer, fra Drammenselven til Langesundsfjorden. Han var bare vel femti år da han døde, «av ar-

Øen med Den røde klitte

Utsyn over badestranden på Sylt, med Den røde klitte i forgrunnen.

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider ARNE BYE Sylt, ult. juli. — Hvor ofte stanser kulen på 137 spør jeg direktøren for spillebanen i Westerland, Løjwiski. Han er en blid, stillferdig mann, som hadde sitt hjemsted i Königsberg, byen som kretser rundt rouletten, og av til lærmøtte bemerkninger fra spillerne som kaster sine jetons på filtpaten. Kulen går langsommere og langsommere, plutselig faller den og leter ikke likt ned på 13 — sort. Croupieren peker på det tilsvarende felt på bordet, der ligger en jetong på 5 Mark. Derefter skytter han gevinsten, 175 Mark, med skraperen over til en lys, ung dame som smilende tar imot merken.

Det fasjonable spillekanoer er fylt med festkleddede, forventningsfulle mennesker. En dempet summing høres fra elfenbenskulen som kretser rundt rouletten, og av til lærmøtte bemerkninger fra spillerne som kaster sine jetons på filtpaten. Kulen går langsommere og langsommere, plutselig faller den og leter ikke likt ned på 13 — sort. Croupieren peker på det tilsvarende felt på bordet, der ligger en jetong på 5 Mark. Derefter skytter han gevinsten, 175 Mark, med skraperen over til en lys, ung dame som smilende tar imot merken.

snegler og sjoppinsvin. Mange har til og med vært så heldige å komme over kvarts og ametyst. — Ser man Morsum-klitten på avstand, skinner den undertiden som et krittberg, er man like ved, ligger den i et rodlig skjær.

Ville du kanskje leie en nest og ta rideturer til Tinnun, Keitum eller helt opp til List på øens nord-punkt? Tinnunburg er den eneste av de tre Sylt-borger som ennå eksisterer. Den stammer fra bronsealderen. I de urolige år fra 900 til 1400 måtte friserne stadig forsvare sin frihet. Festsingsanlegget har inngang fra nord og utgang mot syd, en omkrets på 400 meter og et tyve meter langt brystvern.

Her oppner fjerne i også en kjempesig vandrebygd 30 meter høy og en kilometer lang. Den beveger seg mot sydøst og ikke den dyktigste ingeniør kan stanse dens vandring. — Midt mellom sanddynene finner vi forresten plutselig «Dünenrosen». Det er blåhvite, betagende skønne roser med sterkt duft som vanligvis bare blomstrer til slutten av juni.

Fra fastlandet er det to hovedforbindelser til Sylt. Den ene er med tog over Hindenburg-Damm, den 11 km lange demning. Den andre er med ferje fra Hoyer, Danmarks sydvestligste by. Hvis det ikke blåser for hardt, er det en fornyelig og begivenhetsrik tur over Wattenmeer, «Vadehavet», til havnebyen List. På sandbankene ligger selvhunder og soler seg, ell. de svømmer, dukker og bottrer seg i det klare vann. De er meget nysgjerrige og ruser seg ikke for å komme like bort til båten.

Fergen må forovrig gå etter en oppmerket led, da det er lumsk grunner overalt. Ved ebbe kan man vade over store deler av sjøen, fra ø til ø.

Langs hele den 38-kilometer lange strand på Sylts vestsida er det ideelle badeforhold. De fleste holder seg på kurstrandene rett utenfor Westerland, hvor kurvstoler kan leies og melk, havann eller andre forfriskninger fåes. — Mange drar sydvover til FKK-stranden, også kalt «Abessinen». Den er en av Sylts største attraksjoner. Bare en plakat kunngjør at her dyrkes fri kropps-kultur, og alle som har nok med seg selv og ikke forstyrres under badende, er hjertelig velkommen. Til tross for at her ikke er inngangs-kontroll eller avsperring, hersker monstergyldig orden. Kvinner, menn og barn bader, leker og morer seg fullstendig ugenert i Adams og Evas drakt. De kobberbrune kroppene uten hvite «belter», tyder på at de fleste er faste gjester på denne spesielle badestrand.

Hadde 283 kjærestre — myrdet 8

Landru — den fransk Christie. Mr. Christie har rystet verden. Langt større oppsikt vakte imidlertid Henri Landru — den franske masse-morder og «tetskapssivler» som ble opslørt i 1920. Han virket usenselig i sin sjarmende, men han bedøret kvinner i hundretall. Hans historie — som er mer spennende enn en kriminalroman, men som imidlertid bygger på den reidelsfulle sannhet — finner De i august-nr. av

\$ 1 000 000 om året

VAR TID

VAR TID